



"מפרי הארץ"

"תזריע מצורע"

"שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו"

שלי"ה: (פסחים מצה עשירה - דרוש שלישי א') וזה הענין של להעביר רוח רעה. צריך ביאור, 'זאת תהיה תורת המצורע' (שם שם, ב), אמרו רבותינו ז"ל (ערכין טו ב) זאת תהיה תורת המוציא רע, כי הצרעת באה על לשון הרע. ובמסכת ערכין (טז ב), והובא ברש"י (ויקרא יד, ד), אמר ר' יהושע בן לוי מפני מה אמרה התורה יביא שתי צפרים לטהרתו, הוא עשה מעשה פטיט, אמרה תורה יביא קרבן פטיט. וכן משה רבינו ע"ה, עבור דבור 'והן לא יאמינו' (שמות ד, א), ידו מצורעת. גם מרים, עבור 'ותדבר... במשה' (במדבר יב, א) נלקית בצרעת. ובמדרש, (תנחומא מצורע ב'; ילקוט שמעוני ויקרא י"ד, רמז תקנ"ו), אמר ר' ינאי אף שלמה מכריז ואומר (משלי כא, כג) 'שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו' - שומר מצרעת נפשו. גם בזהר (ח"ג דף מ"ו ע"ב) דרש, אל תיקרי 'מצרות' אלא 'מצרעת'. אך פירוש 'נפשו' הוא 'נשמתי'. כי הקשה, והא קא חזינן כמה בעלי לשון הרע שלא נלקו בצרעת. ותיריך, דגרוע טפי, שנשמתי נלקתה בצרעת. הא קמן שהצרעת מכח לשון הרע.

כן מצינו במצרים, שלא נגאלו ישראל אלא בשביל שלא היה בהם לשון הרע, ואדרבה אחזו בלשון קודש, כדאיתא במדרש (ויקרא רבה פל"ב ס"ה), רב הונא בשם בר קפרא, בזכות ארבעה דברים נגאלו ישראל ממצרים, שלא שינו את שמם - ראובן ושמעון נחתין, ראובן ושמעון סלקין. שלא שינו את לשונם, 'כי פי המדבר אליכם' (בראשית מה, יב) - בלשון הקודש היה מדבר. ושלא היה בהם לשון הרע, 'דבר נא באזני העם וישאלו' (שמות יא, ב), את מוצא שהדבר היה מופקד אצלם שנים עשר חודש, ולא נמצא אחד מהם שהלשין על חברו. ושלא היה בהם פרוץ בערוה, תדע לך, שהרי בת אחת היתה ופרסמה הכתוב, שנאמר (ויקרא כד, יא) 'ושם אמו שלומית בת דברי למטה דן'.

חומת אנך: (משלי פרק טו) מרפא לשון עץ חיים וכו'. בפ"ג דערכין דף ט"ז אמר ר' חמא ב"ר חנינא מאי תקנתם של מספרי לשון הרע אם ת"ח הוא יעסוק בתורה שנאמר מרפא לשון עץ חיים וכו' ואם עם ארץ ישפיל דעתו שנאמר וסלף בה שבר ברוח. ואפשר לומר דרך דרש דכוליה קרא נמי יכול לדרוש גם בת"ח ויהיב טעמא למ"ש מרפא לשון עץ חיים דתקנת לשון הרע הוא בתורה כי התורה היא ברוח. והדבור הוא ברוח כמו שתרגם אנקלוס ולרוח ממללא ולכן התורה שהיא ברוח תקנת לשון הרע שפגם ברוח וזה כונת הכתוב מ"ט מרפא לשון עץ חיים וסלף בה שבר ברוח שהפוגם בלשון פוגם ברוח ומשו"ה תקנתו בתורה שהיא ברוח. ורמז הכתוב גם כן דמי שהוא ע"ה תקנתו דישפיל דעתו ויהיה לו ר"ח נמוכה ומתקן מה שפגם ברוח הן אמת דהפוגם בלשון נראה דפוגם גם בנפש כדכתיב שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו. אמנם כתב רבינו האר"י ז"ל דהעוסק בתורה מועיל גם לנפש. וגם בענין הענוה יש נפש שפלה ורוח נמוכה.

שיר השירים רבה: (פרשה א ד"ה ג ד"א כי) ויהי ביום השלישי בהיות הבקר ויהי קולות וברקים, מה המים משיבין הנפש שנא' (שופטים טו) ויבקע אלהים את המכתש אשר בלחי וגו' כך תורה שנא' (תהלים יט) תורת ה' תמימה משיבת נפש, מה המים מטהרים את האדם מטומאה שנא' (יחזקאל לו) וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם כך תורה מטהרת הטמא מטומאתו שנאמר (תהלים יב) אמרות ה' אמרות טהורות, ומה המים מטהרים הגוף שנאמר (ויקרא יד) ורחץ את בשרו במים כך תורה מטהרת הגוף שנאמר (תהלים קיט) צרופה אמרתך מאד, ומה מים מכסים ערותו של ים שנא' (ישעיה יא) כמים לים מכסה כך תורה מכסים ערותן של ישראל שנאמר (משלי י) ועל כל פשעים תכסה אהבה.

ומה מים יורדין טיפין ונעשית נחלים נחלים כך תורה אדם למד ב' הלכות היום וב' למחר עד שנעשה כנחל נובע, מה מים אם אין אדם צמא אינה ערבה בגופו כך תורה אם אין אדם עיף בה אינה ערבה בגופו, ומה המים מניחין מקום גבוה והולכים במקום נמוך כך תורה מנחת מי שדעתו גבוהה עליו ומדבקת במי שדעתו נמוכה עליו, ומה מים אין מתקיימין בכלי כסף וזהב אלא בירוד שבכלים כך תורה אין מתקיימת אלא במי שעושה עצמו ככלי חרס.

"גוף שלישי"

"מפרי הארץ"

הלכה

אורוז זויים

ה' האם אפשר להסתפר בערב שבת שחל בראש חודש?
תשובה: אפשר. (עיין סימן תצ"ג)

ו' מי שמקפיד על צואת ר"י החסיד האם יכול להסתפר כבר מחמישי בצהריים?
תשובה: יכול. (עיין שכנה"ג סימן תצ"ג)

א' מי שספר ימים ללא שבועות האם יצא ידי חובה?

תשובה: מחלוקת ויספור שוב. (עיין סימן תפ"ט)

ב' אם לא ספר שוב האם יכול לספור שוב בימים הבאים?

תשובה: יכול. (עיין סימן תפ"ט)

יורה דעה

א' האם אפשר להשתמש במנגל טרף?
תשובה: אם מחליף רשת או עושה לה ליבון חמור אפשר (עיין סימן קכ"א)

ב' האם אפשר לטבול כלים בנהרות?
תשובה: לא לכתחילה ובשעה"ד יעשה שאלת חכם (עיין סימן ק"כ)

ג' ספר שבועות בלא ימים האם יצא?

תשובה: ביומא דמישלם שבועי לא ואחרי זה יצא ידי חובה. (עיין סימן תפ"ט)

ד' ספר מספר לא נכון ונזכר מיד האם חוזר ומברך?

תשובה: אם נזכר מיד אינו חוזר אם דבר באמצע שלא מענין או הסיח דעת חוזר ומברך. (עיין סימן תפ"ט)

"אתה יצרת"

תפארת שלמה: אתה יצרת עולמך מקדם כלית מלאכתך ביום השביעי אהבת אותנו וכו'. הנ"ל לבאר בסדר לשון הזה מה שלא נאמר כן בנוסח ראשי חדשים כנ"ל. דהנה כבר נתבאר כי מצות אין מבטלות זו את זו. פי' אף שיש מצות שהם גבוהים במעלתם ותקונם בעולמות העליונים יתר על זולתם מ"מ כשבאה אחרת עמה הנה לא נתבטלה ממקומה גם היא. כמו שבת ור"ח אף על פי שהתיקונים ועליית העולמות בשבת הם גבוהים מאד יותר מר"ח מ"מ מעלת ר"ח לא זזה ממקומה כי יש שוב ענין מעלה אחרת בר"ח שאין בשבת כמו' במקובלים ע"ש. ולכך הנה חלקו כבוד לר"ח בתפלת מוסף שנתן עיקר נוסח לר"ח ושבת טפלה לו כנ"ל. וזה לאות כי גם התחתון למטה במדריגה יש בו צורך ומעלה להעליון ממנה. והנה אמנם עד"ז הי' בריאת כל העולמות אבי"ע מראש רום עולם גבוה מעל גבוה וסדר השתלשלותם עד למטה מטה עולם העשי' הגשמי הזה כי העבודה בתחתונים צורך גבוה כמו' בספרים. וז"ש אתה יצרת עולמך מקדם פי' מקדם מעולמות העליונים הנקראים קדם מעונה אלהי קדם.

משם התחלת יצירת העולמות ששם לית מחשבה תפיסה בי' כלל ואח"כ בהשתלשלות הארה ירדה בסתר המדריגה עד כי כלית מלאכתך ביום השביעי שהוא מלכות דעשי'. והתחתון אינו בטל לעולם. אדרבא תתאה גבר ועולה כי בו היתה עיקר רצון הבריאה שיתגלה כבוד מלכותו בעולם. הנה כאשר יצרת עולמך בסדר הזה. הנה זהו יהי' שוב מעלתך אהבת אותנו ורצית בנו. שתאהב אותנו ותרצה בנו ותנוח כבודך בתוכנו אף אם אנחנו ג"כ במדריגה למטה מטה מ"מ יש בנו ג"כ צורך למעלה. וזה אשר נלמוד דבר זה משבת ור"ח. ולכך אנו מבקשים חדש עלינו את החודש הזה לטובה ולברכה. שהשבת יועיל וינוח ג"כ בקדושתו על ר"ח לברכו בכל הטוב המגיע לשבת. וכן יגיע עלינו הברכה הזאת למטה.

בעניין: כתיבת תפילין

תשובה: לפי המחבר משמע שלא מעכב אבל יש פוסקים שס"ל דמעכב ולהלכה יש להחמיר.

ז: מה מינימום גודל התפילין?

תשובה: אין לו שיעור ויש אומרים אצבע על אצבע פסול ולמעשה יעשה לפחות ב' אצבעות על ב' אצבעות.

ח: שין האם מעכב וכמה ראשים יהיו לה?

תשובה: השין מעכב ושל ימין המניח יעשה ג' ראשים ושל שמאל המניח ד' ראשים ואם היפך לא נפסל אבל אם עשה בב' הצדדים ג' או ד' פסול.

ט: מהו תיתורא ומהו מעברתא?

תשובה: תיתורא הוא העור שלמטה שמכסה הבתים ונראה כעין גשר ומעברתא הוא היכן שעוברת הרצועה.

י: במה כורך הפרשיות ומה הסדר ובמה תופר הבתים לכתחילה ובדיעבד?

תשובה: בקלף ושער עגל קודם השער ואחר כך הקלף ותופר בגידי בהמה וחיה טהורים וטוב לתפור בגידי שור לכתחילה וטמאה פסול אפילו בדיעבד ובגיד הנשה צ"ע.

א: הבתים – האם כשרים מעור עוף נבלה וטרפה שליל חיה טמאה?

תשובה: הכל כשר חוץ מחיה טמאה.

ב: עיבוד לשם רצועות האם מהני לבתים?

תשובה: לא דקדושתם חמורה.

ג: האם כשרים ד' בתים התפורים ודבוקים יחד והאם כשרים כשדבוקים גם למעלה?

תשובה: מחלוקת ולכתחילה יש להחמיר ואם דבוקים גם מלמעלה צ"ע אם אפשר להכשיר אפילו בדיעבד.

ד: מי שיש לו תפילין שאינן מרובעות האם יניח והאם יברך?

תשובה: יניח בלא ברכה.

ה: קילקול הריבוע – האם רק בזויות או גם לכל האורך האם כחגירת ציפורן ניקרא קילקול ומ"ה נתעקם הבית או התיתורא?

תשובה: גם לכל האורך ובכחגירת ציפורן לא ניקרא קילקול נתעקם פסול ואם רק מעט יותר מחגירת ציפורן צ"ע.

ו: שחרות הבתים האם מעכבת בדיעבד?



”מפרי הארץ”

”מבלית הוועד”

מזרח מנשה אליאס שליט”א

בדין ש”צ שכבדו אזניו מלשמוע אי יכול להוציא אחרים י”ח.

יש לחקור גבי שופר ומגילה דפסקין שחרש המדבר ואינו שומע לא מוציא י”ח, מה הדין באוטם אזנו, או מי שכבדו אזניו מלשמוע אי יכול להוציא י”ח. ועוד י”ע מה הדין ככה”ג בשאר מצוות (כק”ש וקריאה”ת) ושאר ברכות (כבהמ”ז וברכות הנהנין).

א.איתא בברכות (דף ט”ו, א) מחל ר’ יהודה ור’ יוסי בדין הקורא את שמע ולא השמיע לאזנו לר’ יוסי לא יצא ולר’ יהודה יצא. להלן קיי”ל כר’ יהודה וכנספס בש”ע (סימן ס”ב ס”ג) אלא שלכתחילה צריך להשמיע לאזניו בכל המצוות והברכות ונהנין וכנספס בש”ע בכמ”ק (עין סימן קפ”ה ס”ב וסימן ר”ו ס”ג). ונחלקו בפוסקים לדעת ר’ יהודה אי דין הלכתחילה הוא דאורייתא או מדרבנן, לב”ח (באו”ח סימן ס”ב) הוא מדרבנן, ולאב”ד המובא בחידושי הרשב”א הוא דין דאורייתא- והובא זאת במ”ב (סימן ס”ב סק”ד).

מהלך הב”י בדין חרש גבי שופר, מגילה ושאר מצוות וברכות.

ב.והנה מבאר בש”ע (או”ח סימן תקפ”ט ס”ב) שחרש המדבר ואינו שומע אינו מוציא אחרים י”ח בתקיעת שופר. ומקורו בז”ב בשם הלכו”ה והתשב”ץ, וכתבו שם הטעם דמאחר ועיקר מצוה זו היא השמיעה והוא אינו שומע, הוי כאינו מחוייב בדבר, ולא יכול להוציא אחרים י”ח, וכ”כ הגרע”א (קמא ס”ו טז) סברא זו.

ג. והנה הב”י (באו”ח ס”ו תרפ”ט) דן בדברי הרמב”ם דפסק בהל”מ מגילה (פ”א ה”ב) שחרש המדבר ואינו שומע לא מוציא אחרים י”ח, והקשה הב”י אמאי לא מוציא, אחר שנקטינן כר’ יהודה שדין המשמיע לאזנו אינו לעכובא.

ותירץ הב”י שמאחר וקריאת המגילה הוי פרסומי ניסא, בעינן שישמיע לאזנו, דבלא זה חסר פרסומי ניסא.

והט”ז חלק אב”י שא”י מטעם זה אלא מטעם אחר דהוי הוי כאינו מחוייב בדבר (וכדלקמן).

ד. נמצונו למדים מחל”ב וט”ז גבי קריאת המגילה באוטם אזנו, דל”ב לא יצא דסו”ס לא שמע וחסר פרסומי ניסא, ולט”ז יצא דהוי בר חיובא. וכן הובא מחל”ב במ”ב שם (סק”ה). ובשעה”ע (ז”ב) כתב שעל כן צריך לזהר מ”י שקורא לעצמו המגילה שישמיע לאזנו, דאל”כ לדעת הב”י כאמור לא יצא י”ח. עכ”פ בני”ד מבואר מב”י זה דבשאר ברכות אוטם אזנו יצא י”ח. ה. המבואר ע”ד כה דעת הב”י והש”ע שחרש המדבר ואינו שומע אינו יכול להוציא י”ח בשופר ומגילה, דבתרתייהו יש דין שמיעה ועל כן מקרי כאינו מחוייב בדבר אולם בשאר מצוות וברכות לא מצינו בו מניעה.

ואוטם אזניו או מי שכבדו אזניו מלשמוע יש לחלק, דגבי שופר מאחר דמקרי בר חיובא יכול להוציא, אולם במגילה שהטעם שצריך לשמוע באזניו מדין פרסומי ניסא, א”כ גם באוטם אזניו סו”ס חסר פרסומי ניסא, וכפלי זה הוי דיבור פגום, וגם השומע ממנו לא יצא י”ח דשמע דיבור לא טוב, וכ”כ בבה”ל (סימן תרפ”ט ד”ה חרש). אלא שבעיקר דינא דחרש גבי מגילה כתב במ”ב (שם בסק”ה) שיש חולקים וס”ל שחרש מקרי בר חיובא ויכול להוציא אחרים י”ח.

מהלך ה”ט”ז בשיטת ר’ יהודה גבי חרש.

ו. והנה מצינו בט”ז (באו”ח סימן תרפ”ט סק”א) שחלק על כ”ז וס”ל שמה שס”ל לר’ יהודה שאין מעכב להשמיע לאזניו, כ”ז בראוי לבילה, היינו באחד שראוי לשמוע, אולם חרש המדבר ואינו שומע, דאינו ראוי לבילה, השמיעה אצלו מעכבת, ומאחר שלא יכול לשמוע, הוי כאינו מחוייב בדבר ולא יכול להוציא י”ח בכל הברכות, דכלפי זה מודה ר’ יהודה לר’ יוסי, עמיי”ש שהכריח זאת מאחר דלמסקנת הגמ’ מוקמינן מתניתין כר’ יהודה אליבא דרבי אלעזר בן עזריה דאמר צריך שישמיע לאזניו שנאמר שמע, וסתמיות הקרא משמע אף בדיעבד ולא רק לכתחילה, ועכ”ל דמייירי בחרש.

ולדברי ה”ט”ז לכא’ יצא דין מחודש שחרש המדבר ולא שומע אינו יכול להוציא י”ח בכל המצוות והברכות, דהא לר’ יהודה מאחר שלא שומע באזניו מקרי אינו מחוייב בדבר.

ומצאתי בפמ”ג (במשב”ז סק”א) שהעיר זאת דהוי דבר מחודש שלא יוכל להוציא בברכהמ”ז שנהוג שאחד מברך להוציא את כולם.

ז. אלא שגם לט”ז כ”ז דוקא באינו יכול לשמוע כחרש הוי אינו מחוייב, הא כני”ד שיכול לשמוע, אלא שאוטם אזנו לא מקרי אינו מחוייב, דהא בר שמיעה הוא ושפיר יכול להוציא אחרים י”ח.

ח. ומצינו בכמה אחרונים שמדברים בני”ד, השב”י (ח”ב סימן ל”ג), ומובא בשע”ת בקצרה בסימן תרפ”ט דן בש”צ שכבדו אזניו מלשמוע, ושומע רק היכי שמדברים איתו בקול גדול, האם יכול להוציא אחרים י”ח בקריאת המגילה, וכתב שדוקא בחרש המדבר ואינו שומע אינו מוציא משום שאינו מחוייב בדבר, הא כבר שמיעה, אלא שצריך לדבר איתו בקול גדול שפיר מקרי בר חיובא ויכול להוציא אחרים י”ח. עיי”ש שביאר את דברי הרמב”ם לא כדברי הב”י הנ”ל, אלא שהרמב”ם החמיר במגילה דדינה כדאורייתא משום פרסומי ניסא, וכאמור כ”ז בחרש שלא שומע כלל, אולם במתקשה לשמוע, ואם מדברים איתו בקול גדול שפיר מקרי בר חיובא.

ט. אלא שבש”ת אבנ”ז (או”ח סימן תל”ט) דן בני”ד, במי ששם בגד וכו’ באזנו האם יכול להוציא אחרים י”ח. והביא הב”י והט”ז, וחלק עליהם, וס”ל שמאחר והוי כפיקח לכל דבר, לא איכפת לי במה שאינו שומע ושפיר מקרי בר חיובא.

והביא לזה ראייה מהמג”א (סימן ל”ט סק”ה) גבי קיטע בידו השמאלית שלא יכול להניח תפילין, מוע”ז כשר לכתוב תפילין, ואמאי לא נימא דמאחר ומופקע ממצות תפילין הוי אינו מחוייב בדבר, אנעצל”ז דהז שחסר לו אבר פרטי לא הופכו לאינו מחוייב בדבר.

וש”ר בקובץ הערות לסימן אות י”ד אות י”ד, שג”כ מביא ראייה זאת לדון בכעין נ”ד לגבי החקירה אי נימא דאף שמקרי בר חיובא מ”מ מאחר שבפועל לא יכול לקיים המצוה מקרי פטור מהמצוה. וכאמור במג”א חזינו לא כך. אלא שב”י (ח”ב סימן ל”ג), ומובא בשע”ת בקצרה בסימן תרפ”ט דן בש”צ שכבדו אזניו מלשמוע, ושומע רק היכי שמדברים איתו בקול גדול, האם יכול להוציא אחרים י”ח. והנה האב”ז אחר שדחה דברי הב”י כתב בטעמא דמילתא שחרש לא מוציא י”ח בשופר ומגילה דכשם שאמרין לר’ יוסי שכל שלא השמיע לאזנו לא יצא, היינו שלא חשיב דיבור לצאת בו, הכ”נ אמרין שהשומע ממנו חשוב כעונה עצמו, ומאחר שהקורא עצמו לא חשוב מדבר גמור, כך השומע ממנו לא חשוב מדבר גמור, וה”ה בשופר ומגילה שבזה ר’ יהודה מודה לר’ יוסי.

ולפי”ז כתב שהוא הדין באוטם אזניו אף במקרי בר חיובא, מ”מ מאחר שמברך ברכה דמנוע מלשמוע, לא חשוב דיבור לצאת בו, וגם השומע דינו כך, אלא שבכל המצוות והברכות כאמור נקטינן כר’ יהודה שאי”ל לעכובא, אולם מ”מ לכתחילה בעינן לשמוע, וכששומע מאחד שאוטם אזניו שאצל המדבר הוי כדיבור בלא שמיעה, הכ”נ נחשב אצל השומע, ולא קיים את הלכתחילה.

האם אפשר להוציא אילם בברכות.

יא. והעירוי להמבואר בהג”א (ריש חולין) בדין אילם, דהנה מבואר שם בהג”א (ומובא בב”י ויד” סימן א’ ס”ז) שני חידושי דינים בדין ברכת השחיטה.

האחד, אדם הרוצה להוציא את חברו בברכת השחיטה אינו יכול אא”כ גם הוא-המברך שוחט דהוי כמו ברכת הנהנין, דמי דלא נהנה מנוע מלברך. (עיין כ”ז בט”ז שם סק”ז ובגליון הגרע”א על ה”ט”ז). ודין זה נפסק גם בשו”ע (שם בס”ז) וכדדייק הש”ך (שם בסק”ב) מדברי המחבר שכתב “השומע ואינו מדבר שוחט אפי’ לכתחילה אם אחר מברך”, מדכתב אם אחר מברך ולא כתב ואחר מברך, משמע שהאחר מברך בלאו הכי.

יב. עוד חידש שם, דכל הנכ”ל שיכול להוציא חברו, כ”ז דוקא ביכול השוחט לברך, אולם באילם, מאחר שלא יכול לברך, הוי כאינו ראוי לבילה, וא”א להוציא בברכות.

אולם מבואר שם בב”י שהרא”ש ס”ל כן, וכן פסק השו”ע הנ”ל שגם את אילם יכול להוציא.

יג. וצ”ע מ”ש מחרש המדבר ולא שומע דמודה הב”י דמקרי אינו מחוייב בדבר ולא יכול להוציא אחרים י”ח דל”ש בערבות, הכ”נ גבי אילם מאחר שלא שייך בדיבור, לא שייך להוציא. ויתכן דצ”ל דשאני גבי שופר ומגילה שהמצוה היא השמיעה ומאחר שלא שומע ל”ש במצוה, אולם הכא המצוה היא השחיטה ובה שייך גם האילם (אלא שלא שייך בברכה), ועל כן שפיר מקרי בר חיובא דסו”ס שייך במצוה.

ועוד שמעתי לבאר דהפסח בהג”א אי”ז משום דמקרי אינו בר חיובא, אלא כלפי דין שומע כעונה, י”ל דמאחר ול”ש בו “עונה ממילא אין בו גם דין שומע כעונה.

ויל”ע אם זה שייך במחל”ה הבה”ל והחזו”א, דבשלמא לביה”ל ל”ש באילם שומע כעונה, דסו”ס אינו עונה, אולם לחזו”א יתכן ששייך בו, שדיבור המשמיע יתייחס לאילם. ויש להתפלפל אם בזה תלוי המחל”ה, דהשו”ע ודעימיה שנתנו דין שומע כעונה גם באילם, ס”ל כחזו”א, והג”א ס”ל כסברת ביה”ל,

יד. והנה הפמ”ג, (באו”ח סימן ק”מ ס”ב) דן לפסק השו”ע הנ”ל שאילם יכול לשחוט ע”י שאחר יברך (ודלא כהג”א) דה”ה שיכול לעלות לתורה ע”י שאחר יברך. (עיי”ש שהדיגש אם אדם חשוב הוא. וצ”ע אמאי הצריך תנאי זה).

ולכא’ לפימשתכ”ל שהטעם שחולקו על הג”א, השו”ע ודעימיה, משום דסו”ס חייב במצוה, א”כ כ”ז גבי שחיטה וכו’ ב”ב דשייך במצוה אולם בקריאה”ת שכל מהותה דיבור, והוא הרי ל”ש בדיבור י”ל דמודו להג”א דמקרי אינו בר חיובא ול”ש בערבות. וע”ע בביה”ל (ריש סימן קמ”א) שראה שלא מועיל.

אולם לביאור השני שהבאנו שתלוי בדין שומע כעונה א”כ דין קריאה”ת שוה לדין שחיטה ומחל”ה הג”א ושו”ע שייכת בשניהם וכדברי הפמ”ג.

טו. דינים העולים.

א. חרש המדבר ואינו שומע לא יכול להוציא אחרים י”ח בשופר, לב”י משום דמקרי לא בר חיובא, ולאבנ”ז, משום שהוי כדיבור לא גמור.

ב. אדם רגיל שתוקע כאשר אוטם אזנו, לב”י יכול להוציא י”ח, לאבנ”ז, אינו יכול.

ג. חרש הקורא את המגילה, לשו”ע אינו יכול להוציא אחרים י”ח. ויש חולקים שיכול להוציא אחרים.

ד. אדם רגיל שקורא את המגילה כאשר אוטם את אזנו, לב”י גם ככה”ג לא יכול להוציא י”ח.

ה. בשאר מצוות קרי”ש או בברכהמ”ז שאר ברכות הנהנין, לשו”ע יכול חרש להוציא אחרים י”ח. לט”ז לא מועיל.

ו. בשאר מצוות כאשר אדם רגיל אוטם אזנו מוציא אחרים, לב”י, כלפי השומעים הוי לכתחילה. לאבנ”ז, אי”ז לכתחילה לשמוע כך.

ז. אילם ששוחט אי יכול לצאת בברכת השחיטה ע”י אחר ששוחט, לשו”ע מועיל. להג”א לא מועיל. שני ביאורים במחל”ה.

ח. אי אילם יכול לעלות לתורה ע”י שאחר יברך להוציא י”ח לפמ”ג, תלוי במחל”ה הנ”ל דלשו”ע מהני ולהג”א לא מהני.